

MUSIKHJÄLPEN

Lärarhandledning för högstadiet

ALLA BARN HAR RÄTT ATT GÅ I SKOLAN

Foto: Haitham Imad/TT

Innehåll

Alla barn har rätt att gå i skolan – din musik räddar liv	4
Så här kan du arbeta med Musikhjälpen 2025 i klassrummet	5
Att prata om krig, kriser och rätten till skola – några tankar på vägen till dig som lärare	6
Läroplanskopplingar	7
Om den här lärarhandledningen – tre teman	8
Tema 1: Utbildning – en av FN:s mänskliga rättigheter	9
Tema 2: Att inte gå i skolan – orsaker och konsekvenser	12
Tema 3: Bistånd och Musikhjälpen	20
Starta egen insamlingsbörssa	21
Vad räcker pengarna till?	22
Kopieringsunderlag	
1. Tabeller om skolgång i världen	23
2. Världskarta	24

FAKTA OM MUSIKHJÄLPEN

Musikhjälpen är ett tv- och radioevenemang med uppdraget att sprida kunskap om, och samla in pengar till, en undanskymd mänsklig katastrof. Tre programledare stängs in i en glasbur på ett torg för att sända radio och tv dygnet runt en vecka i december. Under tiden får de besök av artister, kändisar och människor som engagerar sig för insamlingen. Med hjälp av kunniga gäster och möten med människor runtom i världen lär sig programledarna ihop med publiken om varje års tema. Musikhjälpen görs av Sveriges Radio, SVT och Radiohjälpen sedan 2008. Under många år har även Utbildningsradion bidragit med lärarhandledningar och filmer.

Insamlingen hanteras av Radiohjälpen som är public services insamlingsorganisation. Sedan 1939 har Radiohjälpen samlat in pengar för att förändra liv och lindra nöd i Sverige och hela världen. Radiohjälpen samarbetar med professionella svenska civilsamhällsorganisationer för att varje insamlad krona ska komma till mest effektiv användning. De projekt som får stöd ska verka internationellt och arbeta med och för de mest utsatta och sårbara människorna i samhället. Arbetet ska utgå från internationella överenskommelser, som till exempel FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna.

Foto: Mattias Ahlm/Sveriges Radio

Här kan du se det bästa från Musikhjälpen 2024!

https://youtu.be/3_I7LVtk9PI

Alla barn har rätt att gå i skolan – din musik räddar liv

Utbildning är en mänsklig rättighet, men för miljontals barn som lever på krisdrabbade platser är skolgång långt ifrån självklart.

I dag lever över 234 miljoner barn och unga i krisdrabbade länder med begränsad eller ingen tillgång till utbildning. 85 miljoner av dem, en tredjedel av alla barn och unga i krisområden, går inte i skolan alls. Krig, klimatkatastrofer, fattigdom och flykt trasar sönder barndomen. Utan skolgång ser inte heller framtiden ljus ut.

Utbildning är inte bara en väg ut ur fattigdom och spiraler av utsatthet. När flickor hotas av barnäktenskap

och könsbaserat våld, barn med funktionsnedsättning osynliggörs och klimatkatastrofer tvingar barn att lämna sina hem, kan utbildning rädda liv. I kriser ger skolan barn trygghet, struktur och skydd mot övergrepp, barnarbete och rekrytering till väpnade grupper. Den erbjuder också livsviktig kunskap om hälsa, hygien och rättigheter. Trots detta får utbildning ofta stå tillbaka i humanitära kriser.

234

miljoner barn och unga i krisdrabbade länder behöver stöd för att få tillgång till kvalitativ utbildning.

85

miljoner av dem är helt utan skolgång.

Mer än

1/3

av barn som lever i krisdrabbade länder går inte i skolan.

Så här kan du arbeta med Musikhjälpen 2025 i klassrummet

Den här handledningen är främst avsedd för arbete med elever i högstadiet, men kan även användas i gymnasiet. Handledningen är tänkt som ett stöd i arbetet med årets tema ”Alla barn har rätt att gå i skolan”.

Rätten till utbildning och de konsekvenser det innebär att bli berövad utbildning är ett tema som kan utmana elever i att förstå komplexa samband. Mänskliga rättigheter, konflikter och krig, jämställdhet och naturkatastrofer är några begrepp som eleverna får upptäcka och sätta i ett sammanhang genom de olika momenten. Arbetssätten och redovisningsformerna kan varieras på många olika sätt. Du som lärare vet bäst vad som passar din undervisningsgrupp. De metoder och moment som beskrivs i lärarhandledningen bör ses som förslag.

Engagera er i Musikhjälpen

Att vissa barn och unga inte får gå i skolan kan väcka frustration över orättvisor och en vilja att bidra till förändring bland elever. I Musikhjälpen står människors engagemang i centrum. Programmet bygger på de som engagerar sig runtom i Sverige. Många anordnar egna insamlingsaktiviteter som loppisar och träningsutmaningar.

Sist i denna lärarhandledning finns tips om hur klassen, både lärare och elever, kan göra för att bli aktiva deltagare och öka sitt engagemang för Musikhjälpens insamling.

Program som lärarhandledningen utgår ifrån

- *Vägen till fredspriset* <https://urplay.se/program/208573-vagen-till-fredspriset-malalas-kamp> (UR Play)
- *Min skola mitt i kriget* <https://urplay.se/serie/197728-min-skola-mitt-i-kriget> (UR Play)
- *Kunskapsverket samhällskunskap* <https://urplay.se/program/228281-kunskapsverket-samhallskunskap-malala-yousafzai> (UR Play)
- *Perspektiv på världen* <https://urplay.se/serie/205473-perspektiv-pa-varlden> (UR Play)
- *Podden Rädda Barnen Dokumentär – Barn på flykt och rätten till utbildning* <https://podcasts.apple.com/se/podcast/r%C3%A4dda-barnen-dokument%C3%A4r-barn-p%C3%A5-flykt-och-r%C3%A4tten-till/id983265155?i=1000562549313> (Rädda Barnen)

Att prata om krig, kriser och rätten till skola – några tankar på vägen till dig som lärare

Det kan finnas elever som har upplevt krig eller kriser som kan ha inneburit att de inte har kunnat gå i skolan. Var uppmärksam på att ämnet kan väcka känslor som kan vara svåra att dela med sig av. Det kan vara så att den elev som vet mest om temat, förmår säga minst.

Du kan visa hänsyn till detta som lärare på flera sätt, till exempel genom att erbjuda skriftliga uppgifter som ett alternativ till gruppdiskussioner. Du kan också se till att du är tillgänglig ifall någon eller några i klassen vill ta kontakt med dig efter lektionen för att prata om känslor eller frågor som de inte ville ta upp i helklass.

Musikhjälpen erbjuder en chans till gemensamt lärande för dig och dina elever. Om du som lärare inte kan svara på en fråga så kan du berätta det. Sök svar tillsammans, eller ta upp frågan vid nästa lektionstillfälle när du har tänkt igenom vad du vill svara.

Samtalsguide – kontroversiella frågor

Allt fler frågor kan upplevas som kontroversiella, och kan ge upphov till hårda ord i skolan. Bistånd är en fråga som kan väcka starka åsikter. [Här](#)¹ finns en samtalsguide till dig som lärare, med tips och råd på hur du kan förebygga och hantera kontroversiella åsikter och skapa en god samtalsmiljö.

ATT LYSSNA PÅ RADIO I KLASSRUMMET

Två moment innehåller radioinslag. Om din elevgrupp är ovan att lyssna tillsammans i klassrummet kan följande förslag kanske underlätta:

- Berätta hur länge ni ska lyssna.
- Låt eleverna lyssna med pennan i hand, och anteckna eller rita medan de lyssnar. Att fylla i mandalas kan vara bra för att öka koncentrationen.
- Låt olika elevgrupper få särskilda lyssningsuppgifter för att stötta aktivt lyssnande. En grupp kanske ska lyssna för att hitta svar på några faktafrågor, en annan kanske ska fokusera på vad en viss person säger, etc.
- Pausa någon eller några gånger under tiden ni lyssnar och fånga upp eventuella oklarheter.
- Du kan också låta eleverna lyssna enskilt i lurar, eller sitta i mindre grupper och lyssna ihop. Men prova gärna att först lyssna i grupp, det brukar kunna gå bättre än man tror och en gemensam lyssningsstund kan ge en fin upplevelse.

¹ https://www.ur.se/mb/pdf/Arbetsblad/232000-232999/232194-3_Samtalsguide-kontroversiella_frager_och_starka_asikter_i_klassrummet.pdf

Läroplanskopplingar

Samhällskunskap, åk 7–9, Lgr22

- Begreppen makt, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet.
- FN:s syfte, huvuduppgifter och verksamhet samt det nordiska samarbetets bakgrund och innehåll.
- Kränkningar av de mänskliga rättigheterna i olika delar av världen och internationellt arbete för att främja mänskliga rättigheter.
- Lokala, nationella och globala samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.

Geografi, åk 7–9, Lgr22

- Rumslig utbredning av sårbara platser på jorden, till exempel områden som riskerar att återkommande drabbas av översvämningar, torka eller jordbävningar. Hur samhällsplanering och människans verksamheter påverkar sårbarhet och hur risker kan förebyggas.
- Vad klimat är och faktorer som påverkar klimatet. Människans påverkan på klimatet och konsekvenser av klimatförändringar för människa, samhälle och natur i olika delar av världen.
- Samband mellan ekonomisk och social levnadsstandard och faktorer som demografi, jämställdhet, utbildning och naturresurser.

Om den här lärarhandledningen – tre teman

Den här lärarhandledningen innehåller tre teman som tillsammans tar cirka fyra lektioner. Varje tema är fristående, så du kan välja att arbeta med ett, två eller alla tre teman beroende på den tid och de förutsättningar som du har i din undervisning. Hur lång tid det tar att genomföra ett moment kan också variera från klass till klass.

Uppgifterna under “Arbeta vidare” kan användas för att utvidga arbetet med temat.

Om du väljer att arbeta med alla teman så rekommenderar vi att arbeta med dem i den följd de står i lärarhandledningen.

Uppgifterna i varje tema riktar sig till eleverna, så du som lärare kan ge dem direkt till din elevgrupp.

OBS! Två uppgifter utgår ifrån kopieringsunderlag som finns sist i handledningen. Se till att skriva ut dem i förväg.

Eftersom årets tema i Musikhjälpen är avgränsat till skolgång i krisdrabbade områden, så har den här lärarhandledningen samma avgränsning.

De tre temana är:

- *Utbildning – en av FN:s mänskliga rättigheter*, omkring 1 lektion
- *Orsaker till att man inte kan gå i skolan – och konsekvenser av det*, omkring 2 lektioner
- *Om bistånd och om hur Musikhjälpen gör skillnad*, omkring 1 lektion + ev. arbete med egen insamling

TIPS

- Besvara förslagsvis alla samtalsfrågor enligt EPA-modellen, först Enskilt, sedan i Par och sist Alla.
- Låt gärna eleverna arbeta två och två med uppgifterna.

Tema 1: Utbildning – en av FN:s mänskliga rättigheter

I arbetet med detta tema blir du mer bekant med rätten till utbildning så som den beskrivs i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Du lär dig också om hur kampen för att alla ska få gå i skola kan se ut, och om andra internationella överenskommelser som handlar om utbildning.

BEGREPP

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna artikel elementär obligatorisk

Källor

- *Vägen till fredspriset* – om Malala <https://urplay.se/program/208573-vagen-till-fredspriset-malalas-kamp> (UR Play)
- *FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna* <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>
- *Globala målen för hållbar utveckling* <https://globalamalen.se/om-globala-malen/>
- *Barnkonventionen* <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/skolmaterial/barnkonventionen/barnkonventionen-kort-version/>

Börja med att läsa faktarutan tillsammans

FN:S DEKLARATION OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA - ARTIKEL 26

1. Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga.
2. Utbildningen skall syfta till att utveckla personligheten till fullo och till att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för fredens bevarande.
3. Rätten att välja utbildning för barnen tillkommer i första hand deras föräldrar.

Stöd till läsningen

Alla länder har sina egna system för skola och utbildning. Artikel 26 innebär bland annat att det som i Sverige kallas låg- och mellanstadiet ska vara obligatoriskt och gratis för alla.

Även om FN:s deklaration om mänskliga rättigheter inte säger att nivån över låg- och mellanstadiet, alltså motsvarande svenskt högstadium och gymnasium, ska vara gratis eller obligatorisk så ska den vara tillgänglig för alla. Alltså ses även motsvarande högsta- och gymnasieutbildning som en rättighet.

Samtala

- A) Varför är utbildning så viktigt att det ingår i de mänskliga rättigheterna? Leta efter svar i artikel 26 men fundera också själv!
- B) "Utbildningen ska vara kostnadsfri" står det i artikel 26.
- Vad skulle hända om den inte var det?
 - Vilka delar av utbildningen ska vara kostnadsfri, tycker du? Skolmat, läroböcker, utflykter/resor, skoluniform, etc.
- C) Finns det något i artikel 26 som du skulle vilja lägga till eller ändra?

Arbeta vidare

Malala Yousafzai

Vägen till fredspriset

[Malala Yousafzai, 15 min](#)

- Se programmet *Vägen till fredspriset* om Malala Yousafzai (15 min) på UR Play.
- Fundera enskilt och diskutera sedan i mindre grupper:
 - På vilket sätt har Malalas frispråkighet om rätten till utbildning kunnat hota talibanerna?
 - Vad är det som driver Malala Yousafzai att fortsätta höja sin röst för flickors rätt att gå i skolan, trots att hon vet att det riktats dödshot mot henne?
 - Malala tilldelades Nobels fredspris. På vilket sätt kan hennes kamp för allas rätt till utbildning kopplas till just fred?

Andra överenskommelser om rätten till utbildning

Utbildning tas upp i flera andra internationella överenskommelser. Läs vidare och undersök vad som skrivs om utbildning i de globala målen för hållbar utveckling (Mål 4 + delmål 4.1-4.7) och i Barnkonventionen (artiklar 28-29). Jämför de tre olika överenskommelserna. Gör så här:

- Rita upp en tabell med följande kolumner. (Lämna gott om plats att skriva):
 - a. Tillgång till utbildningen
 - b. Omfattning
 - c. Ansvar
- Gör en rad för varje text/överenskommelse. Sammanfatta texterna genom att skriva 2–3 meningar i varje ruta. Använd frågorna nedan som stöd om ni vill:
 - a. Tillgång till utbildningen
 - i. Vilka har rätt till utbildning?
 - ii. Lyfts särskilda grupper fram?
 - iii. Ska utbildningen vara kostnadsfri?
 - b. Omfattning
 - i. Vilken typ av utbildning ingår i rättigheten?
 - ii. Vilken typ av utbildning är obligatorisk?
 - c. Ansvar
 - i. Vem är ansvarig för att säkra rätten till utbildning?
 - ii. Finns det någon tidsplan i överenskommelsen?
- Jämför dina svar med en kamrats.

Tema 2: Att inte gå i skolan – orsaker och konsekvenser

Här får du lära dig mer om orsaker till att man inte går i skolan i krig och kris och fundera över vad det får för konsekvenser för individer och samhällen.

BEGREPP

utbildning skolväg krisdrabbade länder skolmaterial skolattacker trakasserier
flykt klimatkatastrofer barnsoldater barnarbete

Källor

- Serien *Min skola mitt i kriget* <https://urplay.se/serie/197728-min-skola-mitt-i-kriget> (klipp från de olika avsnitten)
- Serien *Kunskapsverket samhällskunskap* – Malala Yousafzai <https://urplay.se/program/228281-kunskapsverket-samhallskunskap-malala-yousafzai>
- Podden *Rädda Barnen Dokumentär* – Barn på flykt och rätten till utbildning <https://podcasts.apple.com/se/podcast/r%C3%A4dda-barnen-dokument%C3%A4r-barn-p%C3%A5-flykt-och-r%C3%A4tten-till/id983265155?i=1000562549313>
- *Kopieringsunderlag 1 och 2*
- Hemsidor: *Rädda barnen*, *Unesco*, *Unicef*

DEL 1 – HUR SER SKOLSITUATIONEN I VÄRLDEN UT?

Brainstorm i helklass

- Hur många barn i världen går inte i skola alls? Vad tror ni?
- Hur många barn går bara i skola ibland? Vad tror ni?

Läs faktarutan tillsammans**ANTAL BARN OCH UNGA SOM INTE GÅR I SKOLAN**

- 234 miljoner barn som lever på krisdrabbade platser får inte en god eller fullständig skolgång.
- 85 miljoner barn i på krisdrabbade platser i världen är helt utan skola.
- Brist på skola kan handla om en farlig skolväg, dåliga skolmiljöer, brist på skolmaterial eller skolor som måste stänga.
- En tredjedel av alla barn som lever i krisdrabbade länder går inte i skolan.
- Ju äldre barn blir, desto färre går i skolan.
- Av de 85 miljoner barn som inte går i skola så befinner sig 15 miljoner på flykt.
- 70 miljoner bor fortfarande i sina samhällen, men kan ändå inte gå i skola.
- 60 procent av alla barn som har ingen eller dålig tillgång till skola finns i de tio hårdast drabbade länderna.

Källa: State of Education for Crisis-Affected Children and Adolescents: Access and Learning Outcomes, Global Estimates 2025 Update (Education Cannot Wait 2025)

Diskutera

- Hade ni rätt eller fel när ni gissade innan ni läste?
- Varför tror ni att just skolan drabbas när ett land är i kris?
- Varför är det färre äldre barn som går i skolan?

ARBETA MED KARTAN – SKILLNADER MELLAN OLIKA REGIONER OCH LÄNDER

Målet med uppgiften är att du ska skaffa dig en överblick över var i världen bristen på utbildning är som störst.

Instruktioner

- Arbeta enskilt eller två och två.
- Använd tabellerna i kopieringsunderlag 1 och kartan i kopieringsunderlag 2.
- Fyll i kartan genom att färglägga eller markera alla länder som nämns i tabellerna. Använd gärna två olika färger, en för länder i tabell 1 och en för länder i tabell 2.

Fundera

- Var ligger de hårdast drabbade länderna?
- Varför är dessa områden mer drabbade, tror ni?
- Finns det något land som sticker ut och bryter mönstret? Vilka tänkbara orsaker till det kan ni komma på?
- Vilka slutsatser drar ni om utbildningssituationen i världen utifrån er karta?

Arbeta vidare

- Ta reda på hur många invånare det finns totalt i de olika länderna och hur många barn i skolålder det finns. Gör en ungefärlig uträkning om hur stor andel barn som har ingen eller bristande utbildning i länderna.
 - Vilket land har störst andel barn som inte går i skolan?
 - Vilket land har störst andel barn med bristande skolgång?
- Fundera över vad kan det innebära för ett land att ha så stor andel barn som inte går i skolan.
- Två av de områden man hör mycket om i nyheterna nu är Ukraina och Gaza. Där är också skolsituationen mycket påverkad. Men varför finns de inte med i tabellerna? Fundera!
- Ta reda på mer om skolsituationen i Gaza och Ukraina. Läs på Unescos, Unicefs och Rädda barnens hemsidor.

ARBETA VIDARE MED MALALA – SKILLNADER MELLAN FLICKOR OCH POJKAR**Ställ en hypotes genom att ringa in det påstående du tror är rätt**

- Det är lika många flickor som pojkar som går i skolan.
- Pojkar lär sig mer i skolan än flickor.
- Det är fler pojkar än flickor som går i skolan i världen.

Varför har du valt det påståendet?

Läs faktarutan, tillsammans eller enskilt

FÖRDJUPNING: SKILLNADER MELLAN FLICKOR OCH POJKAR

- Fler flickor slutar skolan i förtid. Det kan bero på könsbaserat våld, kvinnlig könsstympning, eller att de gifts bort som ett sätt för familjer att överleva ekonomiskt.
- Menstruation är också något som påverkar flickors tillgång till utbildning. Förutom att det kan vara kopplat till skam så saknas ofta tillgång till mensskydd, rent vatten, och trygga toaletter i krisdrabbade områden och skolor. Det leder till att flickor ofta inte kommer till skolan när de har mens.
- Även om fler pojkar går i skolan, så lär de sig inte lika mycket. Pojkar har lägre läskunskap än flickor när de gått ut mellanstadiet. Det kan bero på lågt engagemang, brist på förebilder och pedagogik som inte är anpassad efter pojkars sätt att lära sig.
- I kriser löper pojkar också större risk att rekryteras som barnsoldater eller att tvingas börja arbeta istället för att gå i skolan, för att hjälpa till att försörja familjen. En annan faktor är fysisk bestraffning eller övergrepp mot pojkar som påverkar deras närvaro i skolan.

Källor: Plan International, Education Cannot Wait, UNESCO

Samtala

- Stämde din hypotes?
- Var det något som överraskade dig?

Lyssna

Kunskapsverket samhällskunskap

[Malala Yousafzai, minut 0.00 - 3.25](#)

Samtala

- Diskutera hur det kommer sig att det än idag är stora skillnader mellan pojkars och flickors rättigheter.
- Vad tror du det är som driver Malala att kämpa för flickors rätt att gå i skolan?
- Hur hänger jämställdhet och mänskliga rättigheter ihop med demokrati?
- Om man ska undersöka jämställdheten i ett land, vilka faktorer ska man titta på då? Kom på några faktorer tillsammans.

Undersök

- Malala kommer från Pakistan. Hur ser situationen ut för flickors möjlighet till skola i där idag?
- Grannlandet Afghanistan är ett land där talibanerna har makten. Hur ser situationen ut idag för flickor i Afghanistan?

DEL 2 – ORSAKER TILL ATT MAN INTE GÅR I SKOLAN

Brainstorm i helklass

- Vilka orsaker kan det finnas till att barn och unga inte går i skola i länder i kris eller krig?

Läs faktarutan, tillsammans eller enskilt:

ORSAKER TILL ATT MAN INTE GÅR I SKOLAN

Det finns många orsaker till att barn inte har tillgång till skola. Här är några av de vanligaste.

- Skolor kan behöva stänga på grund av säkerhetsrisker, resursbrist eller andra stora störningar i samhället.
- Skolor kan skadas, förstöras eller behöva användas till annat, till exempel nödbostäder.
- Attacker mot skolor har ökat de senaste åren i krigsdrabbade länder.
 - 2022–2023 skedde det 6000 riktade attacker mot skolor.
 - Minst 10 000 elever, lärare, professorer och annan skolpersonal dödades, skadades, blev bortförda eller frihetsberövade under attackerna.
 - Ukraina och Gaza var de hårdast drabbade länderna/områdena.
- Både elever och utbildningspersonal kan utsättas för hot, kidnappningar, trakasserier, skador och dödsfall.
- En vanlig promenad till skolan kan innebära stora risker. Föräldrar kan vägra skicka i väg sina barn, särskilt flickor, för att de riskerar sexuella trakasserier och övergrepp. Barn kan också rekryteras till barnsoldater.
- Barn och unga kan också giftas bort eller tvingas till arbete för att säkra familjens försörjning, och tas då ur skolan.
- Att tvingas på flykt gör det svårt att gå i skolan.
- Kris-eller krigsdrabbade länder kan behöva lägga pengar på annat än skola, till exempel akuta humanitära behov som skydd och mat.
- Klimatförändringar, extremväder och naturkatastrofer hotar tillgången till skola.
 - Nästan hälften av världens barn, cirka en miljard, lever i länder med extremt hög risk för allvarliga klimat- och miljörelaterade händelser.
 - Under 2024 störde klimatrelaterade hot skolgången för minst 242 miljoner elever i världen.
 - Några exempel på klimatkatastrofer är värmeböljor, stormar, översvämningar och torka.

Källor: Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA 2024), UNESCO, UNICEF

Diskutera

- Var det några orsaker som förvånade dig eller som du inte hade tänkt på innan?
- Var det något särskilt som du reagerade på?

Titta

Titta på följande klipp ur serien *Min skola mitt i livet* på UR Play samt från ett klipp från *Rädda barnen*. (Min skola mitt i kriget är egentligen en serie som vänder sig till mellanstadiet, men som porträtterar tonåringar.)

Min skola mitt i kriget – De bombar vår skola, minut 0.00 - 2.10.

Om Ryan i Gaza, 13 år

Min skola mitt i kriget, Jag flydde med mina böcker, minut 0.00 - 2.15.

Om Grace i Sydsudan, 17 år.

Min skola mitt i kriget – Längtan efter skolan, minut 2.57 - 4.20.

Om Selma från Syrien, 11 år

Rädda Barnen Dokumentär – Barn på flykt och rätten till utbildning, minut 0.00 - 3.27.

Om 14-åriga Mira som har flytt från Syrien.

Samtala

- Vilka olika orsaker finns det till att Mira, Selma, Grace och Ryan inte går i skolan?
- Finns det några skillnader i vilka möjligheter och utmaningar de har?
- Varför är den gamla boken så viktig för Grace tror du?
- Hur ser Mira, Grace, Ryan och Selma på sin framtid? På sitt lands framtid?
- Vilka drömmar har de?
- Hur tror ni att deras liv kommer se ut om 1 år? Om 5 år? Om 10 år?
- Hur tror ni att deras liv skulle sett ut om de fått gå i skolan och fått leva i ett icke krisdrabbat land?
- Hur skulle deras situation kunna förbättras, på kort och på lång sikt?

Arbeta vidare

Läs mer på Rädda barnens hemsida om vad de gör för att säkra barns skolgång. Skulle någon av dessa åtgärder ha kunnat hjälpa Ryan, Grace eller Selma?

DEL 3 – KONSEKVENSER AV ATT INTE GÅ I SKOLAN

Brainstorm i helklass

- Vilka konsekvenser kan det få för barn och unga som inte går i skolan?
- Vilka konsekvenser kan det få för ett samhälle?
- Kan det få globala konsekvenser? I så fall, vilka?

Läs faktarutan, tillsammans eller enskilt

KONSEKVENSER AV ATT INTE GÅ I SKOLAN

Konsekvenser av att barn inte går i skolan kan ses utifrån ett individuellt, grupp-
mässigt eller samhällsligt perspektiv. Med andra ord; vilken roll det spelar för barnet
självt, för familjen, byn eller området och för hela landet. Man kan också titta på
konsekvenser på kort och på lång sikt. Vad kommer det innebära om 30 år för ett land
när få i en generation har gått i skolan?

- Barn behöver lära sig helt nödvändiga saker som att läsa, skriva och räkna, för att kunna fungera i samhället när de blir vuxna.
- Utbildning i nödsituationer kan vara livsavgörande – i skolan kan barn och unga lära sig om vanliga sjukdomar, grundläggande näringslära och hygien.
- Skolan kan också ta upp frågor som konflikthantering, demokrati, mänskliga rättigheter, klimatförändringar och hur man minskar risken effekterna av olika katastrofer i framtiden
- Att gå i skolan ger en viktig känsla av normalitet och hopp och hjälper barn och unga att se en ljusare framtid.
- Skolgång innebär också ett faktiskt skydd mot övergrepp och utnyttjande, som barnarbete, rekrytering av barnsoldater, barnäktenskap och så vidare.

Källor: Plan International, UNESCO

Samtala

- Var det något i faktarutan som ni inte hade tänkt på när ni brainstormade?
- Resonera tillsammans, med utgångspunkt från deras tankar, om hur framtiden ser ut för de barn och unga som inte tillåts gå i skolan eller få en utbildning på grund av krig och konflikt.
- Hur kommer Sydsudan, Gaza och Syrien, som Mira, Grace, Selma och Ryan kommer ifrån, påverkas av att så många barn inte går i skolan där?

Skrivuppgift – Tänk om...

Välj en av personerna i klippen du såg i förra uppgiften; Mira, Selma, Grace och Ryan.
Tänk dig in i hur deras framtid kommer bli – om de får gå i skolan och om de inte får det.

Skriv en text som beskriver personens liv som vuxen om livet fortsätter som nu – med ingen eller nästan ingen skolgång.

Skriv sedan en text som beskriver personens liv som vuxen om personen istället får en fullgod skolgång. Skriv hur detta påverkar personen själv, dess familj och samhället personen lever i.

Läs upp era texter för varandra.

Tema 3: Bistånd och Musikhjälpen

BEGREPP

humanitärt bistånd utvecklingsarbete NGO frivillig-organisation
hjälp till självhjälp Sida

Källor

- Serien *Perspektiv på världen* - avsnitt: Resurser – bistånd <https://urplay.se/program/205449-perspektiv-pa-varlden-resurser-bistand>
- *Sidas hemsida* www.sida.se
- *Musikhjälpens hemsida* www.musikhjalpen.se

Arbeta med programmet

Titta på avsnittet om bistånd från UR:s serie "Perspektiv på världen".

[Perspektiv på världen](#)

Svara på frågorna

1. Vad är en NGO?
2. Vad är Sida?
3. I filmen sägs att bistånd måste ges på mottagarlandets villkor och i samarbete mellan länderna. Vad betyder det?
4. Vad innebär empowerment (egenmakt) och varför är det viktigt?
5. Vilken risk finns med bistånd, särskilt i krigszoner?
6. Bistånd kan vara både kortsiktigt och långsiktigt. Ge exempel på bådadera.
7. Ett vanligt uttryck när man pratar om bistånd är "hjälp till självhjälp". Vad innebär det?

Diskutera

- På vilket sätt är bistånd viktigt för en rättvis värld?
- Vem ska få bestämma hur bistånd används? Den som ger eller den som får?
- Bör vi ge bistånd till diktaturer?
- Hur ska bistånd organiseras för att fungera så bra som möjligt? Hur tänker du?

Arbeta vidare

- Ta reda på hur mycket bistånd Sverige ger varje år och vilka länder som fått mest bistånd de senaste åren. Läs på Sidas hemsida.
- Ta reda på mer om vart Musikhjälpens pengar gått de senaste åren. Vilka biståndsprojekt har pengarna gått till och hur har de gjort skillnad?

STARTA EGEN INSAMLINGSBÖSSA

Uppgift

1. Du kan göra en egen insamling till Musikhjälpen. Gå in på [Musikhjälpens hemsida](#) och klicka dig fram till bössor och insamlingar för att läsa mer om andra som startat bössor och vilka aktiviteter de skapat för att få folk att skänka pengar.
2. Dela in er i mindre grupper och starta varsin insamlingsbösssa.
3. Gör först en plan över ert projekt.
 - a. Sätt ett mål - hur mycket vill ni samla in? Tänk på att målet ska vara realistiskt!
 - b. Vad ska ni göra för att få folk att bidra till er bössa?
 - c. När och var ska aktiviteten göras?
 - d. Vad skulle kunna gå fel? Vad kan ni göra för att minimera risken att det går fel?
 - e. Berätta för varandra om era projekt och be om feedback. Hur kan er insamling bli ännu bättre och mer effektiv? Är det något ni inte har tänkt på?
 - f. Starta insamlingsbössan. Tänk på att ni måste följa Musikhjälpens regler!
 - g. När Musikhjälpen är över och er insamling är klar, redovisa era resultat i klassen. Hur gick det? Varför gick det så, tror ni?
 - h. Hur mycket räcker era pengar till? Titta på nästa sida.

Foto: Mikael Grönberg/Sveriges Radio

VAD RÄCKER PENGARNA TILL?

Här är några exempel på vad pengarna kan räcka till.
Exemplen är från Radiohjälpens partnerorganisationers projekt.

5

kr kan räcka till att ett barn får äta lunch i skolan (ACT Svenska kyrkan i Kenya, Sydsudan, Somalia).

220

kr kan räcka till att ge ett barn de material de behöver för att gå i skolan som skoluniform med skor, ryggsäck, penna och papper (PMU i Jemen).

140

kr kan räcka till material anpassat för hantering av trauma av att leva i konflikt (PMU i Jemen).

725

kr kan räcka till att utrusta skolor med handfat att tvätta händerna i (WaterAid i Burkina Faso).

200

kr kan räcka för att finansiera en flickas skolgång under en hel månad, inkl. skolmaterial (Diakonia i Somalia och Uganda).

Kopieringsunderlag 1

– tabeller om skolgång i världen

TABELL 1

Topp 10 länder med flest barn i skolålder som är påverkade av kriser.
Innebär inte nödvändigtvis att barnen är helt utan utbildning.

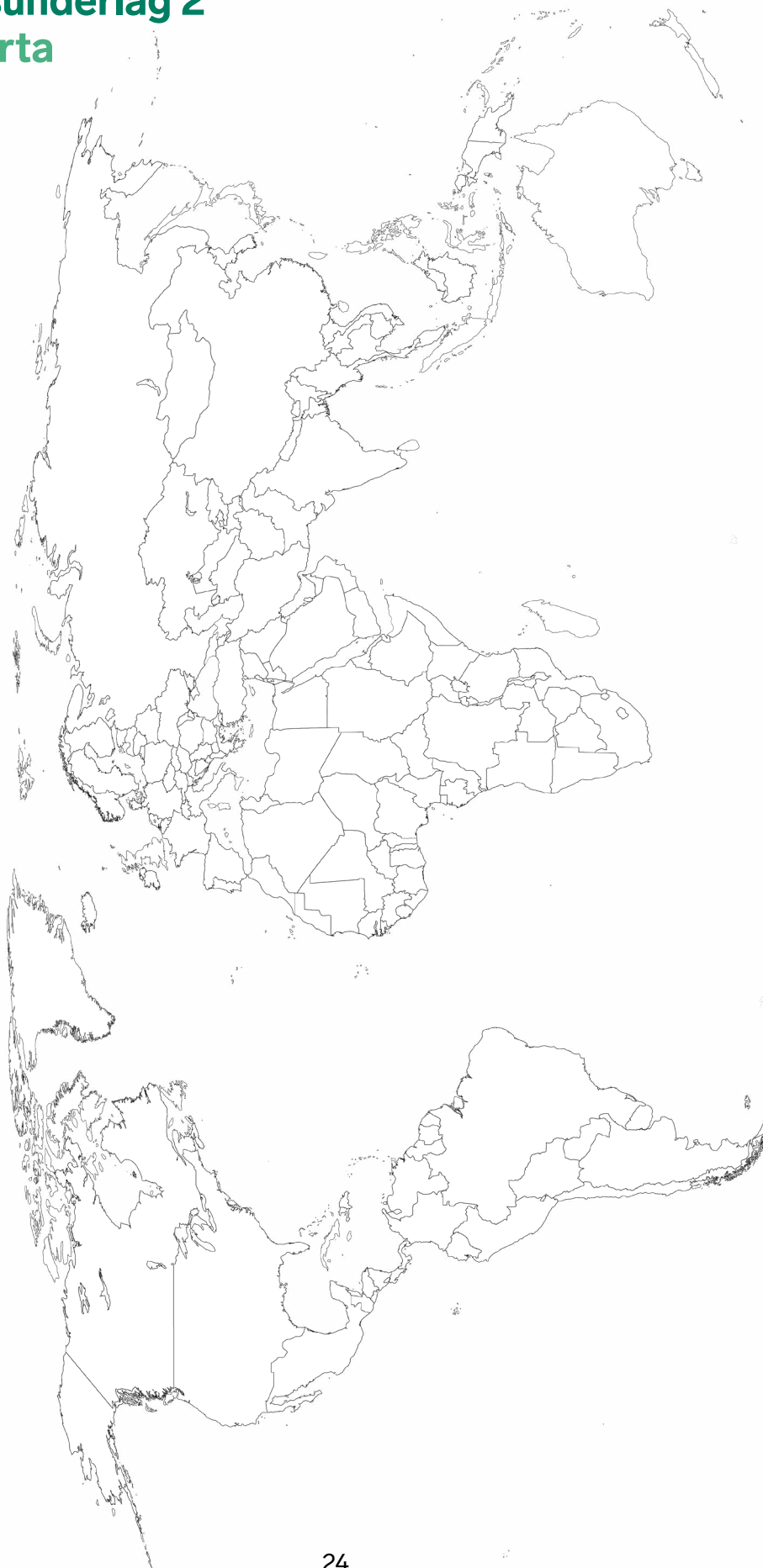
Land	Miljoner barn i skolålder påverkade av kris
1. Demokratiska republiken Kongo	27
2. Etiopien	23
3. Nigeria	18
4. Afghanistan	15
5. Pakistan	15
6. Sudan	15
7. Myanmar	11
8. Jemen	10
9. Moçambique	8
10. Bangladesh	8

TABELL 2

Topp 10 krisdrabbade länder med flest barn i skolålder som inte går
i skola över huvud taget.

Land	Miljoner barn som inte går i skolan
1. Sudan	11
2. Afghanistan	10
3. Etiopien	8
4. Demokratiska republiken Kongo	7
5. Pakistan	7
6. Nigeria	6
7. Myanmar	4
8. Somalia	4
9. Jemen	3
10. Syrien	3

Kopieringsunderlag 2 – världskarta

i samarbete med

Produktion: UR och Sveriges Radio

musikhjalpen.se